

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS NARIO TAURO
RUTKŪNO IR POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO
KONTROLĖS SKYRIAUS**

**IŠVADA
DĖL ROKIŠKIO RAJONE DALINTŲ VIENKARTINIŲ MEDICININIŲ APSAUGOS
PRIEMONIŲ**

2020 m. rugsėjo 7 d. Nr. 3-81 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2020 m. gegužės 12 d. Reklamos gaudyklėje gavo pranešimą (reg. Nr. 1-998(7.9), kuriame nurodoma: *„Balandžio 29 dieną Socialdemokratų partijos kandidatas vienmandatėje Sėlos rytinėje apygardoje Vidmantas Kanopa dalino gyventojų paaukotas apsaugos priemonės. Gegužės 5 d. straipsnyje su nuotrauka rajono laikraštyje „Gimtasis Rokiškis“ nenurodyta politinė reklama. Manau, kad čia ir reklamos pažeidimas, ir rinkėjų papirkinėjimo apraiška, naudojantis esama situacija“*. Prie pranešimo pridedama laikraščio „Gimtasis Rokiškis“ straipsnio nuotrauka.

VRK 2020 m. gegužės 21 d. posėdžio metu nuspręsta pirmiau minėtą pranešimą perduoti tirti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui ir VRK nariui Taurui Rutkūnui.

Peržiūrėjus 2020 m. gegužės 5 d. laikraštį „Gimtasis Rokiškis“, nustatyta, kad laikraščio pirmame puslapyje publikuota Vytauto Vilio ir Danguolės Kondratenkienės nuotrauka su priedais: *„Medikams išdalintos apsaugos priemonės. Vytautas Vilys kostiumus perduoda poliklinikos direktorei Danguolei Kondratenkienei“*, kita informacija nukeliama į laikraščio 4 puslapį, kuriame pateikiama tokia informacija: *„Balandžio 29 dieną rajono ligoninės, poliklinikos ir psichiatrijos ligoninės medikams išdalinta antroji dalis apsaugos priemonių, nupirktų už gyventojų suaukotas lėšas. Šios aukų rinkimo, priemonių įsigijimo ir išdalavimo akcijos iniciatorius – Rokiškio verslininkas Vidmantas Kanopa ir VšĮ „Kamajų respublikos“ prezidentas Vytautas Vilys. Rajono žmonės medikams paaukojo 2300 eurų. Pirmoji apsaugos priemonių dalis (kaukės ir respiratoriai) minėtoms įstaigoms išdalinta balandžio 9 d., antroji (apsaugos kombinezonai) – balandžio 29 d. Akcijos organizatoriai nuoširdžiai dėkoja gyventojams už jų auką ir pagalbą medikams“*.

2020 m. gegužės 26 d. VRK išsiuntė paklausimus Lietuvos socialdemokratų partijai (reg. Nr. 2-511(7.9), Vytautui Viliui (reg. Nr. 2-512(7.9), Vidmantui Kanopai (reg. Nr. 2-513(7.9) ir laikraščio „Gimtasis Rokiškis“ redakcijai (reg. Nr. 2-514(7.9).

2020 m. gegužės 28 d. VRK gautas laikraščio „Gimtasis Rokiškis“ redakcijos atsakymas (reg. Nr. 1-1108(7.9), kuriame pateikiama: *„Žinutė buvo publikuota UAB „Gimtasis Rokiškis“ iniciatyva. Dėl COVID-19 paskelbus Lietuvoje karantiną, visoje šalyje prasidėjo akcijos, kuriomis*

buvo stengiamasi aprūpinti trūkstantomis priemonėmis medikus bei gyventojus. Ne išimtis – ir Rokiškio rajonas. Mūsų rajone vyko keturios ryškesnės akcijos: viena buvo skirta veido kaukių, kurių tuo metu nebuvo galima nusipirkti, siuvimui ir dalinimui gyventojams, kita – pagalba senjorams, pristatant jiems į namus būtiniausias prekes, trečia – rajono ūkininkų pagalba skurstantiems senjorams, ketvirtoji – mūsų rajono medikų apsaugos priemonėms, kurioms buvo renkami pinigai ir gyventojai aktyviai juos aukojo. Visas šias akcijas geranoriškai ir savo iniciatyva „Gimtasis Rokiškis“ rėmė ir aprašė bei supažindino gyventojus su akcijų rezultatais. Manome, kad atstovaudami visuomeninį interesą, tą ir privalėjome daryti, nes Rokiškio gyventojai prisidėjo prie akcijų įgyvendinimo: aukojo pinigus, neatlygintinai siuvo veido kaukes, savanoriškai teikė pagalbą senjorams. Ypač daug rašėme ir plačiai nušvietėme veido kaukių siuvimo akciją. Taip laikraštyje atsirado ir žinutė „Medikams išdalintos apsaugos priemonės, pirktos už gyventojų aukas“. <...> Minėtą Žinutę parengė Gimtojo Rokiškio žurnalistė <...>. Už minėtą žinutę „Gimtasis Rokiškis“ negavo jokio atlygio jokių pavidalu. Žinutė nepažymėta pagal politinei reklamai keliamus reikalavimus, nes ji nėra politinė reklama. Žinutė buvo paskelbta ne valstybės politiko, politinės partijos, jos nario ar politinės kampanijos dalyvio vardu ar interesais, ja nėra siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją dalyvauti rinkimuose ar propaguoti valstybės politiką <...>. Žinutėje buvo pateikta informacija apie Vidmanto Kanopos visuomeninę, o ne politinę veiklą. Žinutėje aptariamoje akcijoje dalyvavo daugelis gyventojų, tik ją inicijavo VŠĮ „Kamajų respublika“ ir verslininkas Vidmantas Kanopa, kaip privatus asmuo, o ne kurios nors partijos atstovas. Žinutėje minint vieną akcijos iniciatorių, nepaminėti kito pasirodė neetiška.“. UAB „Gimtasis Rokiškis“ kartu su atsakymu taip pat pateikė kitų laikraštyje publikuotų žinučių apie karantino metu Rokiškio rajone vykusias labdaringas akcijas pavyzdžius.

2020 m. birželio 5 d. VRK gautas Lietuvos socialdemokratų partijos atsakymas (reg. Nr. 1-1215(7.9), kuriame nurodoma: „Partijai nėra žinoma iš kokių lėšų buvo apmokėta už dalinamas apsaugos priemones. Apsaugos priemonių dalinimo iniciatyva nėra partijos veikla. Partija išlaidų nepatyrė. V. Vilys nėra numatytas kelti kandidatū, V. Kanopa numatytas kaip keliamas kandidatas 2020 m. spalio 11 d. vykstančiuose Seimo rinkimuose Sėlos rytinėje apygardoje“.

2020 m. birželio 4 d. VRK gautas Vidmanto Kanopos atsakymas (reg. Nr. 1-1192(7.9), kuriame nurodoma: „Apsaugos priemonių dalinimo akciją organizavo VŠĮ „Kamajų respublika“ vadovas Vytautas Vilys. <...> Į VŠĮ „Kamajų respublika“ paramos sąskaitą pervedžiau 500 eurų paramos. Asmeniškai nieko nepirkau. <...> Vykdomoje akcijoje balandžio 9 d. dalyvavau, o 29 d. nedalyvavau. VŠĮ „Kamajų respublika“ atstovai parinko kam dalins šias priemones. Pervedžiau asmenines lėšas, paremdamas iniciatyvą, nederinau su socialdemokratų partija. Partija neprisidėjo prie labdaringos veiklos. Planuoju dalyvauti 2020 m. spalio 11 d. LR Seimo rinkimuose, Socialdemokratų partijos sąraše, Sėlos rytinėje apygardoje. Laikraštis „Gimtasis Rokiškis“ buvo

šios akcijos informacinis partneris, susitarus su VšĮ „Kamajų respublika“ vadovu. Kiek informavo laikraščio „Gimtasis Rokiškis“ atstovai už pateiktą informaciją nebuvo mokėta. <...> Kadangi tai nebuvo politinė reklama, o informacija apie organizuojamą VšĮ „Kamajų respublika“ akciją paremti medikams“.

2020 m. birželio 12 d. VRK gautas Vytauto Vilio atsakymas (reg. Nr. 1-1301(7.9), kuriame pateikiama tokia informacija: „Apsaugos priemonių dalinimo akciją organizavo VšĮ „Kamajų respublika“, vadovas Vytautas Vilys. Priemonės buvo dalinamos tik Rokiškio rajone. 2020 m. kovo 30 d. buvo gautas iš įmonės UAB „GerVIVA“ komercinis pasiūlymas priemonėms įsigyti. VšĮ „Kamajų respublika“ užsakymą pateikė 2020 m. balandžio 3 d. Kadangi buvo didžiulis poreikis šio tipo prekėms dalies prekių nebuvo įmonės sandėlyje, todėl prekės pateiktos 2020 m. balandžio 7 d. (1143,45 Eur). Priemonės dalintos balandžio 9 d. ir 29 d. Priemonės buvo išdalintos: Rokiškio ligoninei, Rokiškio poliklinikai, Respublikinei Rokiškio psichiatrinei ligoninei, Rokiškio parapijiniams senelių namams, Rokiškio rajono socialinės paramos centrui. Priemonės dalintos panašiomis dalimis. Priemonių neliko. Į VšĮ „Kamajų respublika“ paramos sąskaitą 2020 m. kovo 27 d. pervedžiau 200 eurų ir balandžio 1 d. 80 eurų paramos. Asmeniškai nieko nepirkau. Piniginė parama buvo numatyta skirti medicininėms priemonėms pirkti. Negavau ir pats nepirkau apsaugos priemonių iš kitų šaltinių. Visos pirkimo procedūros atliktos per VšĮ „Kamajų respublika“. Vykdomoje akcijoje balandžio 9 d. dalyvavo V. Kanopa, o 29 d. dalyvavau vienas. <...> nesiderinau su socialdemokratų partija. Partija neprisidėjo prie labdaringos veiklos. Neplanuoju dalyvauti rinkimuose“. Vytautas Vilys atsakyme taip pat pateikė informaciją apie laikraštyje „Gimtasis Rokiškis“ publikuotą pirmiau minėtą straipsnį apie labdaringą veiklą, nurodė, kad straipsnis nebuvo apmokėtas ir nebuvo publikuotas kitose viešosios informacijos skleidimo priemonėse.

2020 m. rugpjūčio 11 d. VRK išsiuntė paklausimus VšĮ Rokiškio rajono ligoninei (reg. Nr. 2-1012(7.9), VšĮ Rokiškio psichiatrijos ligoninei (reg. Nr. 2-1013(7.9) ir VšĮ Rokiškio pirminės asmens sveikatos priežiūros centrui (reg. Nr. 2-1014(7.9) dėl dovanotų medicininių apsaugos priemonių.

2020 m. rugpjūčio 17 d. VRK gautas VšĮ Rokiškio psichiatrijos ligoninės atsakymas (reg. Nr. 1-2420(7.9), kuriame pateikiama informacija: „Informuojame, kad su ligoninės administracija nei V. Vilys, nei V. Kanopa nederino medicininių apsaugos priemonių perdavimo ar dovanojimo. Kieno iniciatyva V. Vilys ir V. Kanopa dovanojo medicininės apsaugos priemones nežinome, todėl į kitus klausimus negalime atsakyti. Nei dabar, nei anksčiau nesame sulaukę ar prašę paramos iš V. Vilio ir V. Kanopos“.

2020 m. rugpjūčio 18 d. VRK gautas VšĮ Rokiškio rajono ligoninės atsakymas (reg. Nr. 1-2450(7.9), kuriame nurodoma, kad „V. Kanopa medicininės apsaugos priemones (toliau – AP) VšĮ

Rokiškio rajono ligoninei (toliau – Ligoninė) 2020 m. balandžio 9 d. <...> padovanojo savo iniciatyva. AP prie ligoninės priėmė ūkio skyriaus vedėjas. Vytautas Vilys perdavime nedalyvavo ir į įstaigą net nebuvo atvykęs. AP buvo užpajamuotos, sudėtos į sandėliavimo patalpas ir dalinamos Ligoninės darbuotojams pagal poreikį. Jokių kitokių daiktų, lankstinukų ir pan. su parama gauta nebuvo, apie rinkimus nekalbėta, o V. Vilys ir V. Kanopa nebuvo propaguojami. Ankščiau paramos iš V. Vilio ir V. Kanopos ligoninė nėra gavusi“.

2020 m. rugpjūčio 19 d. VRK gautas VšĮ Rokiškio pirminės asmens sveikatos priežiūros centro atsakymas (reg. Nr. 1-2491(7.9), kuriame nurodoma, kad „Karantino metu įstaiga gavo paramą ne iš vieno verslininko ar įsteigtos iniciatyvos. Ekstremalios situacijos metu buvo visiškai nesvarbu kas teikė paramą – politikas, verslininkas ar savanoris. Svarbiausias rūpestis administracijai buvo darbuotojų saugumas, o medikams paslaugų teikimas ekstremaliois sąlygomis. Karantino pradžioje iš iniciatyvos VšĮ „Kamajų respublika“ sulaukėme dalies apsaugos priemonių. Medicininės apsaugos priemonės padovanotos balandžio 9 d., dalyvavo Vidmantas Kanopa ir Vytautas Vilys, balandžio 29 d. priemonės dovanojo Vytautas Vilys. Ankščiau nesame sulaukę paramos apsaugos priemonėmis, nes nebuvo tokio poreikio. Dovanojant apsaugos priemonės nebuvo jokių užuominų apie politiką, buvo diskutuojama tik apie susiklosčiusią epidemiologinę situaciją šalyje. Tarp tiktų apsaugos priemonių nebuvo įdėta jokių kitų daiktų, lankstinukų, jokių nuorodų – kas dovanoja priemonės. Visos dovanotos asmeninės apsaugos priemonės buvo sudėtos į bendrą įstaigoje turimą asmeninių apsaugos priemonių rezervą ir nei vienas darbuotojas nežinojo, kurios priemonės kieno dovanotos ar pirktos. Taigi, nebuvo jokių užuominų apie politiką ar juo labiau apie rinkimus, dalinant apsaugos priemonės darbuotojams. Perduodant apsaugos priemonės dalyvavo tik įstaigos direktorius, todėl darbuotojai nebuvo niekaip agituojami ar motyvuojami rinktis vieną ar kitą politiką“.

Dėl laikraštyje „Gimtasis Rokiškis“ publikuoto straipsnio vertinimo politinės reklamos aspektu

Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad politinė reklama – tai valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.

Įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad politinė reklama turi būti pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos.

Įstatymo 16 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad politinė reklama nelaikomi *politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą.*

VRK 2018 m. birželio 19 d. sprendimu Nr. Sp-75 patvirtintos Rekomendacijos dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu (toliau – Rekomendacijos). Rekomendacijų 3.1 papunktyje numatyta, kad *politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, susijusių su kandidato darbine ar nuolatinio pobūdžio visuomenine veikla, informacija, kuria nesiekama paveikti rinkėjų motyvacijos balsuojant rinkimuose arba kurią skleidžiant nepropaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programos.*

Pagal tyrimo metu surinktą medžiagą nustatyta, kad 2020 m. gegužės 5 d. laikraštyje „Gimtasis Rokiškis“ publikuotas pirmiau minėtas straipsnis apie Rokiškio rajone išdalintas medicines apsaugos priemonės skelbtas laikraščio iniciatyva ir neatlygintinai. Laikraščio „Gimtasis Rokiškis“ redakcija savo atsakyme taip pat nurodė, kad laikraštyje redakcijos iniciatyva viešintos dar 3 labdaringos akcijos (veido kaukių siuvimo, pagalbos senjorams pristatant maisto produktus į namus bei ūkininkų pagalba senjorams), laikraščio redakcija pateikė ir šių labdaringų akcijų viešinimo pavyzdžius.

Pirmame laikraščio puslapyje skelbiamas straipsnio anonsas, tai yra straipsnio pavadinimas ir nuotrauka, kurioje užfiksuoti Vytautas Vilys ir Danguolė Kondratenkienė, kurie nėra 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos dalyviai. Pats straipsnis skelbiamas ketvirtame puslapyje, Vidmantas Kanopa jame paminimas vieną kartą „Šios auksų rinkimo, priemonių įsigijimo ir išdalavimo akcijos iniciatorius – Rokiškio verslininkas Vidmantas Kanopa ir VŠĮ „Kamajų respublika“ prezidentas Vytautas Vilys“. Pažymėtina, kad straipsnyje nenaudojami ir partijos logotipai, šūkių, nevarojamas agitacinis stilius. Vertintina, kad straipsnyje nepropaguojami politinės kampanijos dalyviai, partija ar politikai, glaustai informuojama apie vykdytą akciją, todėl straipsnis nelaikytinas politine reklama.

Dėl galimo rinkėjų papirkimo

Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *prasidėjus Seimo rinkimų politinei kampanijai, t. y. nuo Seimo rinkimų datos paskelbimo iki šio įstatymo nustatyto rinkimų agitacijos kampanijos laikotarpio pabaigos, taip pat rinkimų dieną draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai pirkti rinkėjų balsus, dovanomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėjų dalyvauti arba nedalyvauti rinkimuose ir (arba) balsuoti už arba prieš vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatū, kandidatą arba kandidatų sąrašą, taip pat žadėti už balsavimą*

atsilyginti rinkėjams po rinkimų turint tikslą paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų ar kandidatų arba asmenų, kuriuos numatoma kelti kandidatais, ir taip trukdyti piliečiams įgyvendinti rinkimų teisę.

Paskelbus rinkimų datą, prasideda rinkimų kampanija (2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų kampanija prasidėjo 2020 m. balandžio 10 d.), kurios metu įsigalioja draudimas tiesiogiai ar netiesiogiai dovanomis ar kitokiu atlyginimu skatinti rinkėją balsuoti už vieną ar kitą asmenį, kurį numatoma kelti kandidatu, kandidatą arba kandidatų sąrašą, ar turint tikslą kitaip paveikti rinkėjų valią dėl konkrečių politinių partijų ar kandidatų arba asmenų, kuriuos numatoma kelti kandidatais.

2020 m. gegužės 27 d. VRK sprendimu Nr. PK1-2020LRS-S85 „Dėl įregistravimo savarankišku politinės kampanijos dalyviu“ Vidmantas Kanopa įregistruotas Lietuvos socialdemokratų partijos kandidatu Sėlos rytinėje rinkimų apygardoje Nr. 50.

Vytautas Vilys 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose nėra registruotas savarankišku politinės kampanijos dalyviu.

Pagal surinktą medžiagą nustatyta, kad medicininės apsaugos priemonės Rokiškio rajone Vidmantas Kanopa dalijo 2020 m. balandžio 9 d., t. y. dar iki Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos pradžios, be to, tuo metu nevyko ir kitų rinkimų politinė kampanija, taigi draudimas pirkti rinkėjų balsus dar nebuvo įsigaliojęs. Rinkimų įstatymuose nėra numatyta draudimų fiziniams asmenims dovanoti daiktus kitiems asmenims, dalyvauti labdaringose akcijose iki rinkimų datos paskelbimo.

Prasidėjus Seimo rinkimų kampanijai, pagal tyrimo metu surinktus duomenis, 2020 m. balandžio 29 d. medicininės apsaugos priemonės dalino tik V. Vilys, kuris nėra kandidatas 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose.

Nors 2020 m. gegužės 5 d., politinės kampanijos laikotarpiu, straipsnyje laikraštyje „Gimtasis Rokiškis“ minima, kad vienas iš aukų rinkimo iniciatorių yra asmuo, numatomas kelti kandidatu (*„Šių aukų rinkimo, priemonių įsigijimo ir išdalavimo iniciatorius – Rokiškio verslininkas Vidmantas Kanopa ir VŠĮ „Kamajų respublikos“ prezidentas Vytautas Vilys“*), tačiau po nuotrauka nurodyta *„Medikams išdalintos apsaugos priemonės. Vytautas Vilys kostiumus perduoda poliklinikos direktorei Danguolei Kondratenkienei“*. Nėra duomenų, kad politinės kampanijos laikotarpiu (po 2020 m. balandžio 10 d.) perduodant įstaigoms medicininės apsaugos priemonės būtų dalyvavęs V. Kanopa. Taip pat pagal surinktą medžiagą nėra nustatyta, kad V. Vilys, dalindamas medicininės apsaugos priemones, būtų siekęs paveikti rinkėjų valią balsuoti už tam tikrą kandidatą ar kandidatų sąrašą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Nepripažinti 2020 m. gegužės 5 d. laikraštyje „Gimtas Rokiškis“ publikuoto straipsnio „Medikams išdalintos apsaugos priemonės, pirktos už gyventojų aukas“ politine reklama.

2. Nepripažinti Vidmanto Kanopos ir Vytauto Vilio 2020 m. balandžio 9 d. Rokiškio rajone vykdytos labdaringos medicininių apsaugos priemonių dalinimo akcijos rinkėjų papirkimu.

3. Nepripažinti Vytauto Vilio 2020 m. balandžio 29 d. Rokiškio rajone vykdytos labdaringos akcijos rinkėjų papirkimu.

VRK narys

Tauras Rutkūnas

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Vyriausioji specialistė

Sandra Prokofijovienė